

MESELLER Üzerine Bir İnceleme

- Kral Süleyman'ın özdeyişlerinin mesajı -

39-) Yürek – Kelam Çalışması / Vaaz

Kutsal Kitap'ta “*yürek*” kelimesi (leb), bir kişinin en merkezi noktasıdır: “*yürek*” bir kişinin özünün merkezi ve aynı zamanda kişiliğin farklı niteliklerini ifade etmektedir. Yani “*yürek*” kelimesi bazen irade, bazen düşünce, bazen duygu kelimesi yerine kullanılmaktadır.

Genelde “*yürek*” kişiliğin tümünü ifade eder. Yürek insanın en derin ve en merkezli varlığı olarak görülür. Böylece yürek bir kimsenin kişiliğinin merkezidir; var oluşunun merkezidir.

Bu ayetlerde “*yürek*” kelimesi içsel insan için kullanılmaktadır:

- 3:1 ... Emirlerimi yüreğinde sakla;
- 3:3 ... Yaz onları yüreğinin levhasına.
- 13:12 Ertelenen umut kalbi hasta eder
- 10 ... Fahişe kılığıyla ve şeytani yürekle.
- 14:30 Huzurlu yürek beden için yaşamdır
- 14:33 Yüreğinde bilgelik yatanın anlayışı vardır
- 16:23 Bilgenin kalbi onun ağzına öğretir
Fakat yüreği deneyen RAB'dir.
- 17:3... Fakat yüreği deneyen RAB'dir.
- 17:20 Sapık yürekli olan iyilik bulmaz
18:2 Bir ahmak anlamaktan hoşlanmaz
Fakat yalnızca kendi yüreğini açıklar.
- 19:3 Adamın ahmaklığı onun yolunu çöktürür
Ve onun yüreği RAB'be karşı hiddetlenir.

Bu ayetlerde “*yürek*” kelimesi bütün bir kişiyi ifade etmektedir:

- 16:1 Yüreğin planları adama aittir
- 16:9 Adamın yüreği (aklı) onun yolunu planlar
- 24:2 Çünkü onların yürekleri zorbalık aletidir
- 27:19 ... Adamın yüreği de adamı *yansıtır*.

Bu ayetlerde “*yürek*” kelimesi, insanın içinden gelen ve bütün kişiliğini ve hayatını etkileyen bir şey olarak kullanılmaktadır:

- 4:21 Onları görüşünden çıkarma,
Onları yüreğinin ortasında sakla.
- 6:21 Onları sürekli yüreğine bağla,

Bağla onları boynun etrafına (7:3).
(15:11) 15:13 Sevinçli bir yürek neşeli bir yüz yapar
Fakat yürek üzgünse ruh kırılmıştır.

Bu ayetlerde “*yürek*” kelimesi kişinin nasıl biri olduğunu belli eden karakter anlamında kullanılmıştır:¹

10:13 Anlayışlı kişinin dudaklarında bilgelik bulunur
Fakat bir sopa ise yüreği (anlayışı) eksik olanın sırtı içindir.
10:20 Doğruların dili saf gümüş *gibidir*,
Kötünün kalbi ise aza *layıktır*.
10:21 Doğru kişinin dili birçoğunu besler
Fakat ahmaklar yürek (anlayış) eksikliğinden ölür.
12:8 Bir adam içyüzüne göre övülür
Fakat yüreğinde sapkın olan biri küçümsenecektir.
15:32 Terbiyeden kaçınan kendini hor görür,
Fakat azarlamayı dinleyen yürek (anlayış) kazanır.
19:8 Yürek edinen kendi canını sever,
Anlayışı koruyan iyilik bulacaktır.

Böylece “**yürek**” kelimesine Kutsal Kitap’ta derin anlamları olan bir kelime olarak bakmalıyız (Yürek: karakter veya anlayış veya bilgelik).

19:8 Yürek edinen kendi canını sever...

Bu ayette “**yürek**” kelimesi “*karakter, anlayış*” anlamında geçmektedir.

6:32 Bir kadınla zina eden adam yürekten yoksundur...

Bu ayette “**yürek**” kelimesi “*sağduyu*” anlamında geçmektedir (7:7).

8:5 ... Anlayışlı olmayı öğrenin, ey ahmaklar.

Bu ayette “*anlayış*” olarak tercüme edilen kelime “**yürek**” kelimesidir (9:4).

Bu yüzden Meseller’deki şu uyarı dikkat çekicidir:

4:23 Özenle yüreğini koru
Çünkü yaşam oradan kaynaklanır.

Bu ayetin demek istediğini Mesih şu sözlerle vaaz etmiştir:

Matta 12: ³³“Ya ağacı sağlıklı yetiştirirsiniz, ürünü de sağlıklı olur; ya da ağacı çürük yetiştirirsiniz, ürünü de çürük olur. Çünkü ağaç ürünüyle tanınır.

³⁴Engerekler soyu! Kendiniz kötü kişilerken iyi sözler söyleyebilir misiniz? Çünkü ağız yüreğin taşmasından söz söyler.

Böylece 4:20-27 ayetlerine tek bir vaaz olarak baktığımızda “*yüreğini koru*” mesajı daha anlaşılır olarak ortaya çıkmaktadır. Bilge kişi doğru öğretiyi kulak vermek ve onları gözü önünde tutmak için doğru öğretiyi yüreğinin en derin yerinde saklamalıdır (4:20-21). Bu bölüm bilge kişinin yürüyeceği yolu ve yüreğini nasıl koruması gerektiğini göstermektedir.

Bilge kişi “*anlayış edinmek; doğru, haklı ve adil davranıştan eğitim almak, sağgörü edinmek ve tedbirli olmak, dinleyip ve öğrenmede büyümek, bilge öğütler edinmek için RAB korkusunda kalmalı*” öyle yaşamalı, öyle öğretmelidir (1:1-7). Bunun için de kişinin yüreğini koruması kendi sorumluluğudur (4:23).

Bu durumda yüreği korumak ile bilgelikte ilerlemek arasında bir bağlantı vardır. Bilgeliğin önünde engel teşkil eden her şey aynı zamanda yüreğimizi korumamız gereken şeylerdir (9:8-9; 17:10) Yalan, kıskançlık, dedikodu, açgözlülük, tembellik, alaycılık gibi davranışların Meseller’deki yerlerine bakarak bu örneklerini çoğaltabiliriz. Ve yine RAB’bin öğrendiği şeyler aynı zamanda bizlerin yüreklerini koruması gereken şeylerdir.

Böylece Mesih’in insanı kirlüten şeyleri anlatırken ne dediğine dikkat edin. Mesih yürek durumumuzun ağızımızdan çıkan sözler kadar yaptığımız kötü eylemlerle ilişkili olduğunu söylemiştir (Markos 7:21-23, Luka 6:45):

Matta 15: ¹⁸Oysa ağızdan çıkan şeyler yüreктen kaynaklanır. İşte bunlardır insanı kirlüten.

¹⁹Çünkü kötü tasarılar yüreктen kaynaklanır: Adam öldürme, evlilik dışı cinsel bağlantı, rasgele cinsel ilişki, hırsızlık, yalan tanıklık, sövüp sayma.

²⁰İnsanı kirlüten şeyler işte bunlardır. Yıkanmamış ellerle yemek yemek ise insanı kirlitmez.”

Yani bilgeliğin, akli olarak bilmekten öte yüreктen söz ve eylem olarak taşan bir şey olması gerekiyor; ve Meseller’de bahsettiğimiz bilgelik Tanrısal bir yaşamdan çıkan bilgeliktir. O halde “*yüreği bilge olan ve yüreğini koruyan kişi*” Meseller Kitabı’nın insan yetiştirme amacıdır. Böylece yüreğini koruyan da yaşayacaktır –*yani öldüğünde sığınacak bir yeri olacaktır (14:32).*¹

¹ Yakup 1:26 ayeti yüreği aldatı içinde olan kişinin dindarlığının da boş olduğunu söyler. Yakup 2:4 ayeti insanlar arasında ayırım yapanları “*yüreğinde ayırım gözeten kötü düşünceli yargılayıcılar*” olarak tanımlar. Yakup 3:13-18 ayetleri bilge ve akıllı kişinin “*yüreğinde kötülük barındıran*” kişi ile aynı olmadığını (14.a); ve göksel bilgeliğin iyi meyvelerle dolu olduğunu anlatırken “*iyi yüreklidir*” ifadesini (17.a) kullanır. Yakup 4:7-10 ayetlerinde iblise direnişin Tanrı’ya itaat prensibi ile alçakgönüllülü bir karakter arasında “*yürek temizliğinden*” bahseder (8.a). Yakup 5:1-6 ayetleri haksızlıkla servet edinmiş zenginleri azarlarken, onların başlarına gelecek yargıyı, boğazlanmadan önce besiyeye çekilen hayvanlara benzeterek “*Kesim gününe hazırlanmış gibi yüreklerinizi semirttiniz*” ifadesini kullanır. Yakup 5:7-11 ayetlerinde Mesih’in tekrar gelişine bakarak sabretmek ve dayanmak hakkında bahsederken “*yüreklerinizi pekiştirin*” ifadesi kullanılır. Böylece “*yürek*” sadece bir duygu durumunu ifade etmiyor, aynı zamanda “*düşünce, söz, eylem olarak yaşamın merkezi*” olarak ifade edilmektedir.

Yürek kişinin varlığının merkezi olduğu için Meseller Kitabı yürek durumunun Tanrı'nın özel ilgisinde olduğunu açıklar:

17:3 Arıtma potası gümüş için ve fırın altın içindir
Fakat yüreği deneyen RAB'dir.
15:11 Ölüm ve yıkım diyarı RAB'bin önündedir,
Adem oğullarının yüreği nerede kaldı ki.

Diğer taraftan insanın kendi yürek durumunu² iyi anlaması (I.Krallar 8:46, Eyüp 14:4, Yuhanna 1:8) gerekir:

20:9 Kim <<Kalbimi temizledim,
Günahımdan arındım>> diyebilir?

Çünkü yürek durumumuz bize bir gerçeği gösteriyor: Günahlıyız. Ve bu durumda Yaraticımız'ın kurtarıcılığına muhtacız! Böylece yürek durumumuzu iyi anladığımızda “*günah ve kötülük içinde olmamız gerçeği ile yüzleşmek*” durumunda kalıyoruz. Bu da bizi işlerimize güvenmek yerine RAB'be bağımlı olmaya yönlendirmektedir.

Böylece gerek Meseller gerekse Kutsal Yazılar boyunca yürek durumumuz ile yüzleşmek, insan doğasının günahlı olduğunu açıkça göstermektedir. Bu gerçek de bizleri kendimize ya da işlerimize olan güvenin boş olduğunu anlamaya, Kutsal Yazılar ve bunlarda kendisini açıklanmış Kutsal Üçlübir Tanrı'ya bağımlı olmaya yönlendirmektedir.

Böylece Meseller'de insanın yüreğine dikkat eden bir Tanrı görmekteyiz:

27:19 Sudaki yüz yüzü *yansıtı*ğı gibi,
Adamın yüreği de adamı *yansıtır*.
27:21 Pota gümüş için ve ocak altın içindir
Ve bir adam ona uygun övgüyle *denenir* (17:3).
Yeremya 17:10 <<Ben RAB, herkesi davranışlarına,
Yaptıklarının sonucuna göre ödüllendirmek için
Yüreği yoklar, düşünceyi denerim.>>

Meseller bize işlerimizi, sözlerimizi, düşüncelerimizi, duygularımızı doğru bir şekilde yönetmemiz için yüreğimizi eğitmemizi, yüreğimize dikkat etmemizi söyler:

2:1 Oğlum, eğer sözlerimi kabul edeceksen
Ve emirlerimi yüreğinde saklarsan,
2:2 Kulağınla bilgeliğe dikkat kesilirsen
Yüreğini anlayışa meyil ettirirsen,
3:1 Oğlum, öğretimi unutma,
Emirlerimi yüreğinde sakla;

² Eyüp 14:4 Kim temizi kirliden çıkarabilir? Hiç kimse!

Bilgeliğin sözlerine dikkat etmek, bedeni ve dolayısı ile bedende geçen zamanı korumak demek olduğundan; ve bütün bu yaşam da yürekten kaynaklanan şeylerle şekillendiğinden bilgeliğin her uyarısı ya da öğretisi yürek durumumuz ile ilgilidir. Yani bilgeliğin gözümüze ya da kulağımıza konuştuğunda bile amaç yüreklerimizin korunmasıdır:

4:20 Oğlum, sözlerime dikkat et,
Kulakların söylediklerime meyilli olsun.
4:21 Onları görüşünden çıkarma,
Onları yüreğinin ortasında sakla.

Böylelikle yüreği korumak aynı zamanda bilgeliği ve sağgörüğü korumak demek olmaktadır:

3:21 Oğlum, onları görüşünden çıkarma,
Sağlam bilgeliği ve sağgörüğü koru,
5:1 Oğlum, bilgeliğime dikkat et,
Kulağın anlayışına meyil etsin ki;
2 Sağgörüğü izleyebilesin
Ve dudaklarınla bilgiyi koruyabilesin.

Bu yüzden bilgeliğin öğretisini içimizde saklamak ve RAB'be güvenmek birbiri ile yakından ilgilidir:

22:17 Kulağın bilgelerin sözlerine meyilli olsun ve dinle
Ve aklını bilgime işle.
22:18 Hoş olacaktır onları içinde saklarsan eğer,
Onlar birlikte dudaklarında hazır olabilsinler diye.
22:19 RAB'be güvenebilesin diye
Bugün sana, sana da bildirdim.

Böylece emirleri yüreğimizde saklamak bunları yaşamımızda uygulamak (7:1-3, Tesniye 6:4-9); canımızı tuzaktan (7:22-23) ve ölümünden (7:26-27) korumak anlamına gelmektedir. Çünkü yüreği korumak cana tatlılık, anlayış, şifa ve yaşam veriyor (2:10; 14:33; 22:18; 4:20-23).

Yeni Ahit yüreklerimizi Mesih'e bağlayarak (Romalılar 10:9-10) Meseller'deki bilgeliği tamamlıyor (İşaya 11:2):

Koloseliler 2: ²Dilerim, bu kardeşlerin yürekleri destek bulsun, sevgide bağdaşsınlar, yetkin anlayışın tüm zenginliğine kavuşsunlar, Tanrı'nın gizi olan Mesih'i bilme aşamasına erişsinler.
³Bilgeliğin ve bilginin tüm gömüleri Mesih'te saklanmış duruyor.

Diğer yandan Meseller'de yürekteki gurur (21:4, 24) ve alçakgönüllülük (15:33; 16:19) arasındaki fark ile ölüm ve yaşam arasındaki farkın paralel bir şekilde

vurgulandığına dikkat edin. Bu sebepten yüreğine dikkat etmek bilgelerin ayrıcalığıdır; ahmakları ise bedenleri/benlikleri yönetmektedir:

18:12 Adamın yüreğinin yıkımından öncesi gururdur

Fakat alçakgönüllülük onurdan öncedir (16:5).

16:5 Yüreğinde gurur olan herkes RAB'be iğrençtir

Mutlaka o cezasız kalmayacak (3:34).

10:8 Yürekten bilge emirleri kabul eder

Fakat geveze ahmak yıkıma uğrayacaktır (11:2).

24:20 Çünkü gelecek yoktur kötü adam için,

Kandili söndürülecek kötülerin (16:18).

22:4 Alçakgönüllülük ve RAB korkusunun ödülü:

Zenginlik, onur ve yaşam (29:23).

ⁱ Longman, Commentary, "Leb" hakkında fikirler ve ayetler için bütün kitap geneline bakılmıştır.